

GEVINSTER VED REGULERET HANDEL

AXSELFUTURE
6 AUGUST 2018

Reguleret handel inden for EU, med EU's frihandelspartnere og i WTO regi, gavner danske virksomheder og fremmer social og miljømæssig bæredygtighed. Tiden, hvor handelsaftaler kun drejede sig om at fjerne toldbarrierer, er forbi. EU's handelspolitik drejer sig nu i lige så høj grad om at reducere omkostningerne forbundet med ikke-toldmæssige barrierer såsom forskelle i produktreguleringen på tværs af lande. To tredjedele af gevinsten for Danmark af EU's handelsaftaler skyldes reduktion af ikke-toldmæssige barrierer. Det er også her, hvor det Indre Marked har gjort mest for at fremme handelen. Den største risiko for danske virksomheder ved Brexit er således, at reguleringen mellem EU og Storbritannien divergerer, og mere end halvdelen af det forventede tab ved Brexit skyldes ikke-toldmæssige barrierer. For Danmarks fødevarereksport vil op til 75 procent af eksporttabet kunne tilskrives afvigelser fra EU's fælles regulering.

1 REGULERET HANDEL ØGER DANSK EKSPORT OG GAVNER DANSKE VIRKSOMHEDER

EU's gennemsnitlige toldsats er faldet fra 7,4 procent i 1995 til 2,8 procent i 2016, som følge af EU og multilaterale handelsaftaler.¹ I dag består handelsbarriererne hovedsageligt af ikke-toldmæssige barrierer, i form af eksempelvis godkendelsesprocedurer, som giver ekstra omkostninger for danske eksportører, når de skal leve op til importlandets tekniske krav.² Tekniske krav tjener legitime formål, såsom forbrugersikkerhed, sundhed og miljø. I visse tilfælde kan tekniske krav give en vilkårlig forskelsbehandling af udenlandske producenter og virke som en skjult handelshindring, der har til formål at beskytte egne producenter.

Der kan være væsentlige omkostninger forbundet med at påvise, at et givent produkt er i overensstemmelse med de tekniske krav og regler, der er på eksportmarkederne. Dette kan f.eks. inkludere, at man skal have sit produkt testet og certificeret ved en relevant myndighed i eksportlandet. Omkostningerne forbundet med test, certificering og eventuelle produktændringer kan især være en byrde for små virksomheder, der gør det svært for dem at komme ind på et nyt eksportmarked. Fælles regler og standarder er med til at reducere omkostningerne ved at eksportere til et nyt marked.

---

¹ De gennemsnitlige toldsats er vægtet med EU's import af alle produkter. Ser man i stedet på det simple gennemsnit, hvor der ikke vægtes med importen, er den gennemsnitlige toldsats faldet fra 8,9 procent i 1995 til 4,4 procent i 2016. Både de vægtede og simple gennemsnit er fra Verdensbankens database World Development Indicators.

² En teknisk handelshindring opstår, hvis et produkt opfylder alle krav i marked A, men ikke tillades på marked B, fordi marked B stiller anderledes krav, eller fordi land B stiller samme krav men har anderledes måder at sikre kravopfyldelse og accepterer ikke overensstemmelsesvurderingen fra marked A.

Inden for EU er man kommet langt med dette, og harmonisering og gensidig anderkendelse bruges som redskaber til at facilitere handelen på tværs af grænserne, jf. Boks 1. Selv for produkter, hvor der ikke er fælles EU regulering, findes der standarder, som specificerer krav og egenskaber ved et produkt, en proces eller en serviceydelse. Standarder er frivillige aftaler mellem en gruppe virksomheder og andre interessenter og kan fastsættes både nationalt, på EU-plan eller internationalt. I dag er det hovedsagligt europæiske og internationale standarder, der benyttes af danske virksomheder.

Boks 1 Harmonisering og gensidig anderkendelse i EU

I EU faciliteres handelen mellem medlemsstater både via fælles regler og gensidig anderkendelse. Der skelnes mellem:

- **Det harmoniserede område (~50 % af alle varer)**

Inden for EU har man harmoniseret reglerne på tværs af medlemsstaterne inden for en række forskellige områder, herunder fremstilling, markedsføring og salg af en række produkter, såsom f.eks. motorkøretøjer, lægemidler, medicinsk udstyr, fødevarer, kemikalier, tobaksvarer, legetøj, betalingstjenester og forsikringer.¹ Dette foregår ved, at EU vedtager rammerne, det vil sige de væsentligste krav for f.eks. sikkerhed og sundhed i lovgivningen. De specifikke detaljer om, hvordan disse krav kan opfyldes, fastsættes derefter gennem *harmoniserede standarder*, som udarbejdes på mandat fra EU-Kommissionen, og som knytter sig til et overordnet direktiv. Det er normalt ikke et krav, at producenterne eller importørerne i EU skal benytte standarderne, men de skal under alle omstændigheder kunne dokumentere, at deres produkt efterlever de krav, der stilles i direktiverne. Ved at følge standarderne kan producenterne dog være sikre på, at de opfylder disse krav.² Når kravene i direktiverne er opfyldt, kan et produkt CE-mærkes, hvilket betyder, at producenten erklærer, at produktet overholder alle lovkrav og derfor må sælges i hele EU, samt Norge, Island og Lichtenstein.³

- **Det ikke-harmoniserede område (~50 % af alle varer)**

For produkter, hvor EU ikke har harmoniserede regler, gælder princippet om gensidig anderkendelse. Det betyder, at et EU-land som udgangspunkt ikke kan forbyde, at varer eller tjenesteydelser sælges i det pågældende EU-land, hvis de lovligt kan markedsføres i et andet EU-land. Der gælder dog undtagelser fra princippet om gensidig anderkendelse. EU-landene kan indføre nationale regler for at beskytte f.eks. den offentlige orden, miljøet samt menneskers og dyrs liv og sundhed, selvom reglerne kan virke som en handelshindring for varer fra andre medlemsstater. Dog må de nationale regler ikke udgøre vilkårlig forskelsbehandling eller en skjult begrænsning af samhandelen mellem EU-landene.¹

Kilde: ¹ <http://www.eu.dk/da/fakta-om-eu/politikker/dim>, ² Dansk standard (2017) "Introduktion til standardisering", ³ Sikkerhedsstyrelsen

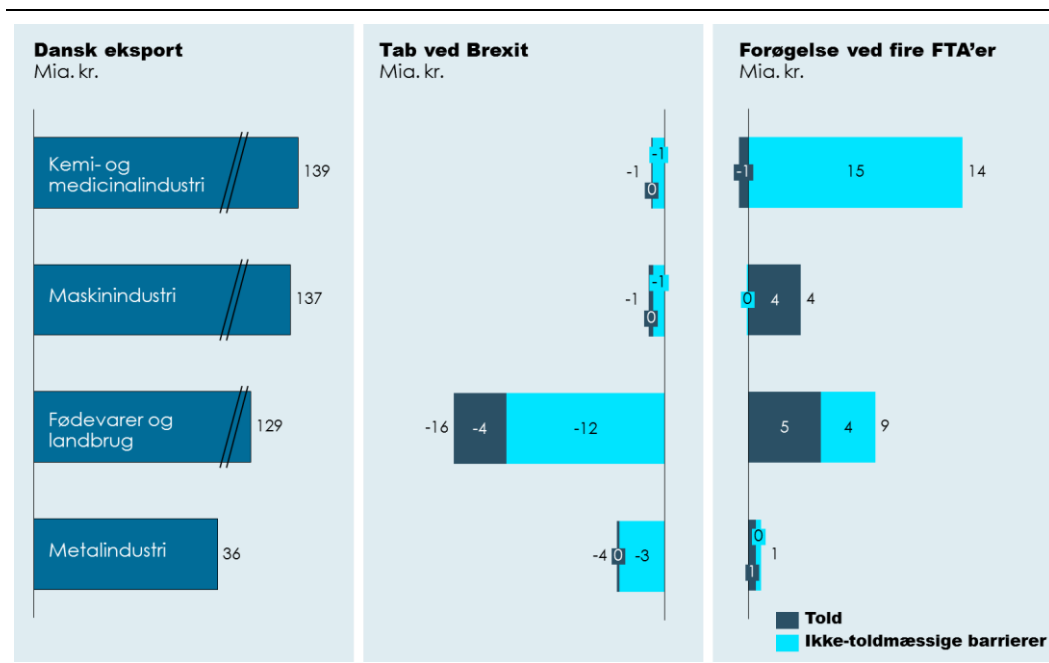
1.1 Handelsaftaler reducerer ikke-toldmæssige barrierer

Vigtigheden af de tiltag, der er taget inden for EU i forhold til at reducere ikke-toldmæssige barrierer, tydeliggøres i forhold til Brexit. Når Storbritannien træder ud af EU, er der således en risiko for, at der opstår stigende forskelle i produktreguleringen mellem EU og Storbritannien, som vil øge handelsomkostningerne. Dette kan påføre danske virksomheder betydelige meromkostninger, som vil hæmme samhandelen mellem Danmark og Storbritannien. Denne effekt kan være ganske stor og af større betydning end højere told. Resultaterne af en tidligere analyse af Copenhagen Economics viser således, at Brexit kan føre til en nedgang i dansk BNP på 1,2 procent i 2030, hvis EU og Storbritannien ikke indgår nogen aftale. Uden en aftale vil der blive genindført told, den tekniske regulering vil begynde at afvige, og den gensidige anderkendelse ophører. I dette scenarie forventes det,

at 0,7 procentpoint af den samlede nedgang på 1,2 procent i dansk BNP i 2030 vil kunne tilskrives forskelle i produktreguleringen.³

Brexit forventes at ramme dansk eksport på tværs af sektorer, og især fødevarerektoren, som i dag er underlagt fælles EU-regler, vil blive ramt. Samlet set forventes dansk eksport af føde- og landbrugsvarer at falde med 16 mia. kr. på lang sigt, hvis EU og Storbritannien ikke opnår en aftale. Størstedelen af dette tab (12 mia. kr. eller 75 procent) forventes at opstå som følge af forskelle i reguleringen, jf. Figur 1.

Figur 1
Ændringer i Danmarks eksport som følge af fire FTA'er og BREXIT i udvalgte sektorer
Mia. kr.

Note: Danmarks eksport er opgjort på baggrund af data fra 2015. De viste sektorer er defineret på baggrund af den fordeling, der bruges i GTAP databasen, og er de fire sektorer med den største vareeksport. Brexit-effekten er modelleret i forhold til et scenarie, hvor det antages, at EU og Storbritannien ikke opnår nogen aftale efter Brexit (MFN scenarie). Ændringen i eksporten som følge af de fire handelsaftaler ((EU-Sydkorea, EU-Japan, EU-Canada og EU-USA) og Brexit er beregnet relativt til eksporten i 2015.

Kilde: Copenhagen Economics baseret på Copenhagen Economics (2017) "Scenarier for en fremtidig handelsaftale med UK og de mulige økonomiske effekter for Danmark" og Copenhagen Economics (2013) "Effekter af frihandelsaftaler for Danmark", udarbejdet for Udenrigsministeriet

Metalindustrien forventes også at blive ramt relativt hårdt af Brexit med et tab i eksporten på 3,6 mia. kr. på langt sigt, som næsten udelukkende forventes at opstå som følge af forskelle i produktreguleringen. I kemi- og medicinalindustrien, som også i dag er underlagt fælles EU-regulering, forventes dansk eksport at falde med 0,9 mia. kr. grundet forskelle i reguleringen, sammenlignet med et tab på 0,1 mia. kr. grundet indførslen af told. Det samme billede ses i maskinindustrien.

³ Copenhagen Economics (2017) "Scenarier for en fremtidig handelsaftale med UK og de mulige økonomiske effekter for Danmark", udarbejdet for Udenrigsministeriet.

De største gevinster for dansk eksport ved reguleret handel med tredjelande, som EU indgår handelsaftaler med, ligger ligeledes i at sænke omkostningerne forbundet med ikke-toldmæssige barrierer. En tidligere analyse af de forventede økonomiske effekter for Danmark af fire EU-handelsaftaler (EU-Sydkorea, EU-Japan, EU-Canada og EU-USA), som Copenhagen Economics har lavet for Udenrigsministeriet, viser således, at tre fjerdedele af den samlede forventede stigning i dansk eksport som følge af de fire aftaler skyldes reduktionen af ikke-toldmæssige barrierer. Effekterne varierer dog på tværs af sektorer (vist yderst i Figur 1), hvor ændringen i eksporten er vist for de fire sektorer med den største globale vareeksport.

En reduktion af ikke-toldmæssige barrierer forventes således især at øge dansk eksport i kemi- og medicinalindustrien⁴ samt i fødevarer- og landbrugssektoren, hvor forskelle i reguleringen på tværs af landegrænser skaber relativt store handelsbarrierer.

1.2 Fælles regler og standarder gavner danske virksomheders konkurrenceevne og innovation

En måde, hvorpå man kan fremme handelen på tværs af grænser, er ved brug af fælles standarder (EU eller internationale standarder). EU-Sydkorea aftalen fra 2011 har for eksempel gjort det nemmere for europæiske bilproducenter (herunder producenter af dele til biler) at eksportere til Sydkorea, da Sydkorea har anerkendt enten internationale eller EU standarder som værende dækkende for at opfylde en række af deres tekniske krav. Dette betyder, at EU-producenter af biler og bildele ikke længere er tvunget til at tilpasse deres produkter, før de kan eksportere dem til Sydkorea.

En spørgeskemaundersøgelse lavet blandt knap 400 danske virksomheder, som har købt standarder hos Dansk Standard, viser endvidere, at to tredjedele af virksomhederne, der benytter standarder, gør det for at sikre bedre markedsadgang, enten fordi det er lovkrav, eller fordi virksomhedens kunder forlanger det. Analysen viser endvidere, at standarder kan tilføre ny viden til danske virksomheder, øge deres innovation og medføre konkurrencefordele, jf. Boks 2.

---

⁴ I kemi- og medicinalindustrien er der en lille negativ effekt på eksporten som følge af toldreduktionen. Dette kan skyldes, at toldsætterne i denne sektor allerede er relativt små, da medicinalprodukter generelt er undtaget for told. Når tolden bliver fjernet i andre sektorer med høje toldsætser, giver dette danske (og andre europæiske producenter) en relativt større konkurrencefordel på de fire markeder end i kemi- og medicinalindustrien. Dette kan medføre en øget efterspørgsel efter arbejdskraft i de sektorer med relativt høje toldsætser, som vil presse lønningerne opad og gøre det sværere at tiltrække arbejdskraft til kemi- og medicinalindustrien.

Boks 2 Fordele ved brug af standarder

En spørgeskemaundersøgelse blandt danske virksomheder, der anvender standarder, viser, at virksomhederne opnår en række fordele ved at anvende standarder:

- **Bedre markedsadgang:** Standarder er vigtige for markedsadgang i forbindelse med eksport. To tredjedele af virksomheder, der arbejder med standarder, angiver markedskrav som bevæggrund for, at de anvender standarder. En del angiver lovgivning som bevæggrund, og for mange virksomheder er anvendelse af standarder en betingelse for at drive forretning.
- **Strategiske fordele:** Virksomhederne svarer generelt, at implementering af standarder giver nye strategiske konkurrencefordele for virksomhederne og skaber værdi mange steder i virksomhederne.
- **Innovationsfordele:** Standarder tillægges stor betydning for virksomhedernes innovationsaktiviteter.
- **Bedre kvalitet og viden:** Virksomhederne oplever positive effekter af standarder i form af bedre konkurrenceevne, som følge af især forbedret kvalitet i produktionen og bedre tilførsel af ny viden til virksomheden.

Kilde: Erhvervsstyrelsen (2013) "Standarder som værdiskaber i danske virksomheder"

Nye fælles regler og standarder kan også give danske virksomheder en konkurrencefordel på eksportmarkedet, hvis de allerede er førende på det område, som standarden omhandler, jf. Boks 3 og Boks 4.

Boks 3 Lego og EU's legetøjsdirektiv

Kun få danske virksomheder har egenhændigt været i stand til at påvirke en international standardiseringsproces inden for eget område. En af de få er Lego, som via en målrettet og ressourcekrævende indsats fik stor indflydelse på standarderne i forbindelse med gennemførelsen af EU's såkaldte legetøjsdirektiv, som specificerer de sikkerhedskrav, som legetøj i EU skal leve op til. Resultatet af indsatsen indebærer bl.a., at mange af Legos konkurrenter og potentielle konkurrenter pludselig skulle leve op til standarder, der til dels lignede de virksomhedsinterne standarder, som Lego selv fulgte i forvejen. Det har været én blandt mange årsager til Legos efterfølgende succes på EU markedet.

Kilde: Copenhagen Economics (2013) baseret på Nedergaard, Peter (2013) "Hvem sætter standarden på markedet?". Dagbladet Børsen, 09 April 2013 og Sikkerhedsstyrelsen

Boks 4 Grundfos og EU's direktiv for energiforbrugende produkter

Det såkaldte EuP-direktiv blev vedtaget af Europa-Parlamentet og Rådet for Den Europæiske Union 6. juli 2005. Direktivet fastsætter rammerne for fastlæggelse af krav til miljøvenligt design af energiforbrugende produkter (Energy-using Products, EuP'er). Målet med direktivet er at reducere energiforbrugende produkters påvirkning af miljøet samt at støtte bæredygtig udvikling. Kun de mest effektive A-mærkede pumper på markedet var ved direktivets vedtagelse i overensstemmelse med EuP-direktivet. Kravene til miljøvenligt design af cirkulationspumper (fastlagt i Kommissionens forordning nr. 641/2009 af 22. juli 2009) blev en del af Overensstemmelseserklæringen (CE). Uden et CE-mærke må et produkt ikke sælges inden for EU's grænser.

Grundfos var allerede ved direktivets vedtagelse førende inden for energioekonomiske cirkulationspumper, og virksomheden var blandt de første, der masseproducerede A-mærkede pumper.

Kilde: Copenhagen Economics baseret på https://dk.grundfos.com/content/dam/danish/industries-solutions/markedsomraader/136489_EuP_Brochure_GDK_web.pdf

Udover produktregulering kan fælles regler inden for andre områder også gavne danske virksomheder. Dette gælder for eksempel intellektuelle ejendomsrettigheder (IPR), som EU aktivt søger at styrke, når de indgår handelsaftaler med tredjelande. Dette ses for eksempel i tilfælde af EU-Canada aftalen (CETA), hvor både patenttiden og databeskyttelsen for originalproducenter blev styrket på det canadiske marked, jf. Boks 5.

Boks 5 CETA og øget patentbeskyttelse

I forbindelse med CETA tog man fat om IPR, og EU opnåede et bedre patentværn. Aftalen sikrer således, at danske (og andre europæiske) medicinalvirksomheder har fået styrket deres rettigheder på det canadiske marked. Det er blandt andet sket ved indførelsen af en *patent term restoration* aftale, som forlænger de normale 20 års patenttid med yderligere op til to år, for at kompensere for den tid det tager at udvikle et nyt lægemiddel.¹ Samtidig får medicinalindustrien en udvidet databeskyttelse af sine originalprodukter, som betyder, at generikaproducenter ikke kan henvise til originaldata for et produkt, før der er gået seks år, og derefter skal der gå to år, før et generisk produkt kan markedsføres.² Med aftalen nærmer Canadas patentværn sig én harmonisering med EU-forhold, men når stadig ikke helt den samme højde. I EU er der således yderligere to års forlænget patenttid samt to års yderligere databeskyttelse.³

Kilde: ¹) <https://openparliament.ca/bills/42-1/C-30/> 3, ²) Government of Canada, Guidance Document on Data Protection under C.08.004.1 of the Food and Drug Regulations, ³) Copenhagen Economics (2018) "Study on the economic impact of supplementary protection certificates, pharmaceutical incentives and rewards in Europe", på vegne af EU-Kommissionen

2 EU HANDELSAFTALER UDBREDER FÆLLES EU REGULERING

For at sikre, at ikke-toldmæssige barrierer ikke skaber unødvendige barrierer for handelen med tredjelande, er det en prioritet for EU at styrke reguleringssamarbejdet med lande, som vi indgår handelsaftaler med. Dette skal dog ikke ske på bekostning af det reguleringsmæssige beskyttelsesniveau i EU.⁵

”

Kommissionen giver et klart tilsagn om, at ingen handelsaftale nogensinde vil sænke det reguleringsmæssige beskyttelsesniveau, at enhver ændring af beskyttelsesniveauet kun kan være i opadgående retning, og at retten til at regulere altid vil være beskyttet

Kilde: Cecilia Malmström, EU Handelskommissær Oktober 2015. Citatet er fra EU-Kommissionen (2015) "Handel for alle: En mere ansvarlig handels-og investeringspolitik"

Den aftale, hvor man er kommet længst på dette område, er EU-Canada aftalen (CETA), hvor EU og Canada har forpligtet sig til et øget reguleringssamarbejde. Diverse kritikere har anklaget denne aftale for at sænke beskyttelsesniveauet i EU. Af aftalen fremgår det dog tydeligt, at aftalen ikke ændrer ved EU's ret til selv at regulere.⁶ Aftalen åbner først og fremmest for øget samarbejde og gennemsigtighed, og fremmer praktiske løsninger til at reducere omkostningerne forbundet med forskelle i reguleringen, jf. Boks 6.

---

⁵ I EU-Kommissionen (2015) "Handel for alle: En mere ansvarlig handels-og investeringspolitik", forpligter Kommissionen sig således til at "drøfte reguleringsspørgsmål som en prioritet i forhandlinger og styre større samarbejde i internationale reguleringsfora, samtidig med at den fastholder høje europæiske standarder"

⁶ I præambelen til aftalen står der således, at "CETA bevarer den Europæiske Unions og dens medlemsstaters og Canadas mulighed for at vedtage og anvende deres egne love og forskrifter, som regulerer den økonomiske aktivitet, i offentlighedens interesse, at nå legitime offentlige politiske mål, f.eks. beskyttelse og fremme af den offentlige sundhed, sociale ydelser, folkeoplysning, sikkerhed, miljøet, den offentlige moral, social- eller forbrugerbeskyttelse, beskyttelse af privatlivets fred og databeskyttelse samt fremme og beskyttelse af den kulturelle mangfoldighed."

Boks 6 Tekniske handelshindringer adresseres i CETA

EU og Canada indgik i 2016 en handelsaftale (CETA), som er blandt de mest omfattende handelsaftaler, EU har indgået. For at reducere tekniske handelsbarrierer har parterne forpligtet sig til:

- **Øget samarbejde om tekniske forskrifter (krav).** De to parter har i aftalen forpligtet sig til at samarbejde, i det omfang det er muligt, om at sikre, at deres tekniske forskrifter er forenelige med hinanden. Dette betyder i praksis, at
  - 1) Parterne forpligter sig til, i det omfang muligt, at dele relevante oplysninger, undersøgelser og data, der ligger til grund for udarbejdelsen af tekniske forskrifter, uanset om disse er vedtaget eller under udarbejdelse
  - 2) Hvis en af parterne har udarbejdet en teknisk forskrift, der anses at svare til en teknisk forskrift i den anden part, kan den første part anmode om, at den anden part anerkender den teknisk forskrift som ækvivalent. Den anden part kan dog vælge ikke at gøre dette, men skal så oplyse begrundelsen herfor.¹
- **At acceptere hinandens overensstemmelsesvurderingscertifikater i visse tilfælde.** EU og Canada er blevet enige om at acceptere hinandens overensstemmelsesvurderingscertifikater på områder som elektriske apparater, elektronisk udstyr og radioudstyr, legetøj, maskiner, apparater eller måleudstyr. I praksis betyder dette, at et certificeringsorgan i EU kan afprøve og teste produkter fra EU til eksport til Canada i henhold til canadiske regler om omvendt.²
- **Sikre gennemsigtighed i forbindelse med udvikling af tekniske forskrifter og procedurer for overensstemmelsesvurdering.** Dette betyder i praksis, at det skal være muligt for de to parter at komme med bemærkninger på et tidligt nok tidspunkt, og at hver part tillader, at personer fra den anden part deltager i offentlige høringsprocedurer i forbindelse med udarbejdelsen af tekniske forskrifter eller procedurer for overensstemmelsesvurderinger, på lige fod med personer fra den pågældende part. Parterne har endvidere forpligtet sig til at fremme et tættere samarbejde mellem standardiseringsorganer for at befordre udveksling af oplysninger og harmonisering af standarder.³

Kilde: 1 og 3) Den Europæiske Unions Tidende (2017) "Internationale aftaler, Rådets afgørelse (EUI 2017/37 af 28. oktober 2016 om undertegnelse på Den Europæiske Unions vegne af den samlede økonomi- og handelsaftale (CETA) mellem Canada på den ene side og Den Europæiske Union og dens medlemsstater på den anden side, Artikel 4.4 og Artikel 4.6. 2) EU-Kommissionen (2017) "CETA – en handelsaftale, der sætter nye standarder for global handel" Pressemeddelelse, Strassburg, den 15. februar 2017

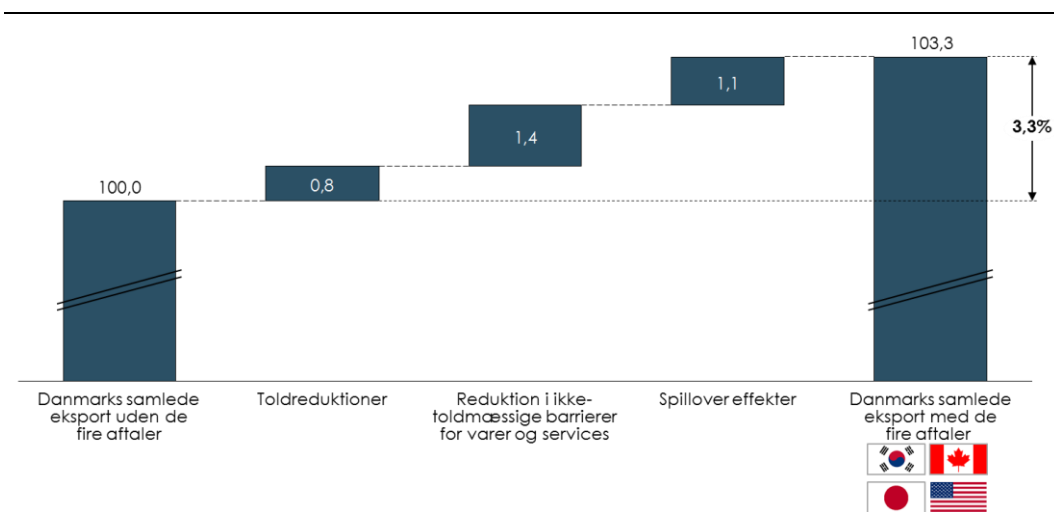
2.1 EU handelsaftaler kan også sprede EU-regulering til tredjelande

EU's handelsaftaler med partnerlande uden for EU kan også være med til at sprede EU-regulering til tredjelande. Når EU indgår aftaler med andre store økonomier, som resulterer i en harmonisering af standarder eller en tilpasning til internationale standarder, vil det give producenter fra tredjelande et øget incitament for at leve op til disse standarder, da de derved vil kunne opnå nemmere markedsadgang til begge markeder. Via denne mekanisme kan EU's handelsaftaler være med til øge standarder for diverse produkter globalt, samt gøre det nemmere for danske virksomheder at eksportere og importere varer fra tredjelande, da de tekniske handelshindringer bliver mindre. EU-Kommissionen har taget højde for denne effekt i en række af deres effektanalyser af handelsaftaler og betegner effekten som en *spillover effekt*, da de fælles regler 'spilder' over til tredjelande.

Denne effekt er også kvantificeret i analysen af de forventede økonomiske effekter for Danmark af fire EU frihandelsaftaler (EU-Sydkorea, EU-Japan, EU-Canada og EU-USA), som der refereres til i kapitel 1. Analysen viser, at øget samhandel med tredjelande, som opstår på baggrund af denne mekanisme, medfører betydelige økonomisk gevinster for Danmark. En tredjedel af den forventede stigning på 3,3 procent i Danmarks samlede eksport forventes således at kunne tilskrives øget markedsadgang for danske virksomheder i tredjelande og omvendt, jf. Figur 2.⁷

Figur 2
Ændringer i Danmarks samlede eksport som følge af fire frihandelsaftaler
Indeks

Kilde: Copenhagen Economics på baggrund af Copenhagen Economics (2013) "Effekter af frihandelsaftaler for Danmark", rapport udarbejdet for Udenrigsministeriet

2.2 EU's handelsaftaler omfatter også digital handel

Efterhånden som den digitale økonomi vokser, opstår der nye former for handelshindringer, der kan påvirke datastrømme på tværs af grænserne. Via handelsaftaler arbejder EU for at fastsætte regler for e-handel og grænseoverskridende datastrømme. Kommissionen forpligter sig dog samtidig til, at EU-borgernes personoplysninger sikres, og gør det klart i deres nye handelspolitik, at behandling af personoplysninger ikke forhandles eller berøres i frihandelsaftaler. Et eksempel er EU-Japan aftalen, hvor man har søgt at lette overførslen af persondata uden at slække på beskyttelsen af disse, jf. Boks 7.

⁷ I Figur 1 i kapitel 1 er spillover effekter inkluderet i de beregnede effekter af reduktionen af ikke-toldmæssige barrierer.

Boks 7 Databeskyttelse i EU-Japan aftalen

Databeskyttelse er en grundlæggende rettighed i EU og er derfor ikke til forhandling. Privatlivets fred er ikke en handelsvare. Siden januar 2017 har EU og Japan været i dialog med henblik på at lette overførslen af personoplysninger i forbindelse med samhandel, samtidig med at det højeste niveau af databeskyttelse sikres. Målet er at udjævne forskellene mellem databeskyttelseslovene gennem en såkaldt "gensidig afgørelse om et tilstrækkeligt beskyttelsesniveau", der vil sikre høje standarder for databeskyttelse både i EU og Japan. Sådanne afgørelser om et tilstrækkeligt beskyttelsesniveau kan supplere handelsaftaler og forstærke fordelene ved dem. En afgørelse om et tilstrækkeligt beskyttelsesniveau vedtages af Kommissionen og fastsætter, at et tredjeland gennem sine nationale love eller sine internationale forpligtelser har et beskyttelsesniveau for personoplysninger svarende til det i Den Europæiske Union

Kilde: EU-Kommissionen (2018) "Fakta-ark: Nøgleelementer i den økonomiske partnerskabsaftale mellem EU og Japan", Strasbourg 18 april 2018

3 EU'S FRIHANDELSAFTALER UNDERSTØTTER SOCIAL OG MILJØMÆSSIG BÆREDYGTIGHED

EU bruger endvidere handelspolitikken til at fremme global bæredygtig udvikling. Alle EU's handelsaftaler fra 2011 og frem omfatter således et særligt kapitel, der forpligter parterne til at arbejde for social og miljømæssig bæredygtighed. Dette handler både om at sikre bæredygtighed og fremme arbejdstager- og menneskerettigheder globalt, men også om at sikre mere lige konkurrencebetingelser for europæiske virksomheder. Det er således et af EU's handelspolitiske mål at "sikre, at økonomisk vækst går hånd i hånd med social retfærdighed, overholdelse af menneskerettighederne og høje arbejdstager- og miljøstandarder."⁸ I de efterfølgende tre afsnit kommenteres hvert af disse områder kort.

3.1 Menneskerettigheder

Menneskerettighedsspørgsmål er i stigende grad blevet en del af både EU's bilaterale handelsaftaler og de handelspræferencer, som EU giver udviklingslandene. I samarbejde med andre politikker er handelspolitikken således et middel til at fremme menneskerettigheder i tredjelande.

”

Handelspolitik kan være et effektivt redskab til yderligere at fremme menneskerettigheder i tredjelande sammen med andre EU-politikker

Kilde: EU-Kommissionen (2015) "Handel for alle: En mere ansvarlig handels- og investeringspolitik", side 23

⁸ EU-Kommissionen (2015) "Handel for alle: En mere ansvarlig handels- og investeringspolitik" side 19.

EU kan suspendere en aftale, hvis menneskerettigheder ikke overholdes. Dette er sket flere gange, hvor systematiske overtrædelser af menneskerettigheder i f.eks. Myanmar og Sri Lanka har ført til, at landene midlertidig har mistet deres præferencer på EU-markedet.⁹ Spørgsmålet om menneskerettigheder var for eksempel også en forudsætning for, at Europa-Parlamentet kunne godkende EU's handelsaftaler med Colombia og Peru. De to lande forpligtede sig til at gennemføre bindende køreplaner for forbedring af både menneskerettighedsstandarder samt af miljø- og arbejdsmarkedsstandarder.¹⁰

Boks 8 Menneskerettigheder i EU frihandelsaftale med Colombia og Peru

I EU's frihandelsaftaler med Colombia og Peru, fremgår det, at: "Respekten for de demokratiske principper og grundlæggende menneskerettigheder som nedfældet i verdenserklæringen om menneskerettighederne samt retsprincippet danner grundlaget for begge parter interne og internationale politikker. Respekten for disse principper udgør et væsentligt element i denne aftale"

Kilde: Den Europæiske Unions Tidende (21. december 2012) "Rådets afgørelse af 31. maj 2012 om undertegnelse på Den Europæiske Unions vegne og midlertidig anvendelse af handelsaftalen mellem Den Europæiske Union og dens medlemsstater på den ene side og Colombia og Peru på den anden side"

3.2 Arbejdstagerrettigheder

Arbejdsstagerrettigheder har været inddraget i EU's handelsaftaler i længere tid, men er blevet mere specifikke, både hvad angår referencer til ILO (International Labour Organisation) samt i inddragelse af civilsamfundet og efterlevelse.¹¹ Anvendelsen af ILO-standarder og konventioner som benchmark sikrer, at bestemmelser om arbejdsstagerrettigheder i bilaterale frihandelsaftaler indgår i takt med internationale normer på området.¹² EU-Vietnam aftalen, som blev færdigforhandlet i 2016, er et eksempel på dette, jf. Boks 9.

⁹ EU-Kommissionen (2015) "Handel for alle: En mere ansvarlig handels- og investeringspolitik".

¹⁰ <http://www.europarl.europa.eu/elections-2014/da/press-kit/trade-and-foreign-affairs>.

¹¹ Udenrigsministeriet, spørgsmål fra Udenrigsudvalget til Udviklingsministeren af 16. januar 2017, omstillet til udenrigsministeren. URU alm. del – spørgsmål 60.

¹² Udenrigsministeriet, spørgsmål fra Udenrigsudvalget til Udviklingsministeren af 16. januar 2017, omstillet til udenrigsministeren. URU alm. del – spørgsmål 60.

Boks 9 Arbejdstagerrettigheder i EU-Vietnam handelsaftalen

"Den nye frihandelsaftale med Vietnam har særlige bestemmelser om handel og bæredygtig udvikling, som tilsigter beskyttelse af arbejdstagerrettigheder. Disse bestemmelser omfatter eksplicit forpligtelse til efterlevelse af ILO's grundlæggende standarder vedrørende ret til organisering og kollektive forhandlinger, tvangsarbejde, børnearbejde og ikke-diskrimination. Desuden forpligter parterne sig til fremskridt mod ratifikation af endnu ikke tiltrådte ILO-kernekonventioner. Aftalen fastslår desuden, at aftaleparterne ikke må tilsidesætte egen lovgivning eller sænke beskyttelsesniveauer med det formål at tiltrække handel og investering. Endelig forudsiger aftalen skabelse af specifikke strukturer til inddragelse af repræsentanter for civilsamfundet, herunder arbejdstagerorganisationer, i bestræbelserne på at sikre fuld efterlevelse af bestemmelserne. Denne inddragelse er af stor betydning for at få skabt det nødvendige nationale engagement og ejerskab."

Kilde: Udenrigsministeriet, spørgsmål fra Udenrigsudvalget til Udviklingsministeren af 16. januar 2017, omstillet til udenrigsministeren. URU alm. del – spørgsmål 60

3.3 Miljø

EU har nogle af verdens højeste miljøstandarder, og gennem handelspolitikken søger EU at fremme disse globalt. Kommissionen giver således tilsagn om, at de vil "prioritere bæredygtig forvaltning og bevaring af naturressourcerne (biodiversitet, jordbund og vand, skove, tømmer, fiskeri og dyreliv) højere samt bekæmpelsen af klimaforandringer i FTA'er og deres gennemførelse".¹³ Miljø og klima påvirkninger af nye handelsaftaler indgår endvidere i Kommissionens analyser af forventede effekter af nye handelsaftaler.

Boks 10 EU handelsaftaler og miljø

EU bruger handelsaftaler med tredjelande til at:

- Bekræfte landenes forpligtelse til at implementere internationale klimakonventioner
- Arbejde for frihandel for produkter, der er vigtige for at reducere klimaændringer
- Promovere handel og investeringer i grønne varer og services
- Fjerne barrierer for handel og investeringer i vedvarende energi

Kilde: http://ec.europa.eu/trade/policy/policy-making/sustainable-development/#_environmental-protection

Især i EU-Japan aftalen, er man kommet langt på miljøområdet. Aftalen indeholder således, som den eneste handelsaftale, en klar forpligtelse til at bekæmpe klimaændringer og støtter Paris-aftalen¹⁴, jf. Boks 11.

¹³ EU-Kommissionen (2015) "Handel for alle: En mere ansvarlig handels- og investeringspolitik", side 21.

¹⁴ EU-Kommissionen (2017) "EU-Japan Free Trade Agreement: A new EU trade agreement with Japan".

Boks 11 Miljø- og klimabeskyttelse i EU-Japan aftalen

- **EU og Japan forpligter sig til at gennemføre internationale miljøaftaler.**

Herunder FN's rammekonvention om klimacændringer og Parisaftalen. EU og Japan forpligter sig til ikke at sænke niveauet for den indenlandske miljølovgivning for at tiltrække handel og investeringer. Parterne forpligter sig også til bevaring og bæredygtig forvaltning af natursourcer samt til at håndtere spørgsmål vedrørende biodiversitet, skovbrug og fiskeri.

- **EU og Japan arbejder for bekæmpelse af ulovlig skovhugst.**

EU og Japan har en fælles forpligtelse til at bekæmpe ulovlig skovhugst og dermed forbundet handel, og dette afspejles også i aftaleteksten. Både EU og Japan har således en meget klar lovgivning vedrørende ulovlig skovhugst. Begge partnere har tilsyns- og godkendelsessystemer, der skal forhindre import af ulovligt træ. De to partnere arbejder også tæt sammen med tredjelande for at hjælpe dem med at etablere effektive mekanismer, der kan løse dette problem.

- **EU bibeholder forbud af import af hvalprodukter.**

EU har i over 35 år forbudt al import af hvalprodukter, og dette ændrer sig ikke med den økonomiske partnerskabsaftale. EU og dens medlemsstater er fast besluttet på at bevare og beskytte hvalerne, og har konsekvent givet udtryk for deres alvorlige betænkeligheder med hensyn til hvalfangst til videnskabelige formål. Hvaler nyder særlig beskyttelse i henhold til EU-retten, og EU håndhæver strengt forbuddet mod handel i henhold til konventionen om international handel med udryddelsestruede vilde dyr og planter (CITES)

Kilde: EU-Kommissionen (2018) "Fakta-ark: Nøgleelementer i den økonomiske partnerskabsaftale mellem EU og Japan", Strasbourg 18 april 2018